

בס"ד. ש"פ בשלח, י"א שבט ה'תשמו"ח*

באתי לגני אחותי כלה¹, ומביא ע"ז כ"ק מו"ח אדמו"ר בעל ההילולא בהמאמר דיום ההסתלקות ויום ההילולא שלו², דאיתא במדרש רבה (במקומו) לגני לגנוני, למקום שהי' עיקרי בתחלה, דעיקר שכינה בתחתונים היתה, אלא שע"י הענינים הבלתי רצויים נסתלקה השכינה מלמטה למעלה עד רקיע השביעי, ואח"כ [והותחל תיכף לאחרי זה] עמדו שבעה צדיקים והורידו את השכינה מלמעלה למטה, עד שבא משה שהוא השביעי (דכל השביעין חביבין³) והורידה למטה בארץ. וענין זה (ירידת והמשכת השכינה למטה בארץ) נעשה בעיקר ע"י המשכן שעשה משה [ועד דהמשכן נק' מעשה משה⁴], כמ"ש⁵ ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם.

(ב) **וממשיך** בהמאמר⁶, שהמשכת עיקר שכינה למטה (ושכנתי בתוכם) נעשית ע"י העבודה דאתהפכא חשוכא לנהורא. וזהו מה שבמשכן כתיב⁷ ועשית את הקרשים למשכן, קרש הוא אותיות שקר, וע"י שמהפכים את השקר דעולם לקרש המשכן, ע"ז נעשה ושכנתי בתוכם, המשכת עיקר שכינה בתחתונים. ויש להוסיף, דזהו גם מה ששקר אותיות קשר⁸, כי העבודה שעל ידה נעשה ושכנתי בתוכם היא לא באופן שהאדם העובד פורש עצמו מעניני העולם, כי אם, שיש לו קשר עם העולם⁹, ומהפך את העולם גופא לקדושה, אתהפכא חשוכא לנהורא]. וזהו¹⁰ גם מה שהמשכן הי' מעצי שטים⁷, שטים מלשון שטות¹¹, היינו שטות דלעו"ז, והעבודה שעל ידה נעשה ושכנתי בתוכם היא להפוך את השטות דלעו"ז לשטות דקדושה. דבכדי שיהי' ושכנתי בתוכם המשכת עיקר שכינה למטה [דעיקר שכינה הוא עצמות אוא"ס שלמעלה משייכות לעולמות]¹² אינו מספיק העבודה שע"פ טעם ודעת, וצריכה להיות העבודה דשטות דקדושה שלמעלה מטעם ודעת. כמאמר רז"ל¹³ אהני לי' שטותי' לסבא, דמאמר זה הוא בנוגע לאמורא שהי' מגדולי ישראל (גם

* יצא לאור בשעתו, "ט"ו שבט שנת ה'קהל, שנת תשמ"ח".

- 1) שה"ש ה, א.
- 2) ד"ה באתי לגני ה'שי"ת (נדפס בסה"מ ה'שי"ת ע' 111 ואילך), שניתן על ידי בעל המאמר ליו"ד שבט ה'שי"ת, יום הסתלקותו.
- 3) ויק"ר פכ"ט, יא.
- 4) סוטה ט, א. שמו"ר פל"ה, ג.
- 5) תרומה כה, ח.
- 6) פ"ו ואילך.
- 7) תרומה כו, טו.
- 8) ראה בהמשך ההילולא רפ"י.
- 9) ראה רמב"ם הל' דיעות פ"ג.
- 10) בהבא להלן — ראה בהמשך ההילולא פ"ג ואילך.
- 11) ראה סנהדרין קו, א. ספרי ר"פ בלק. במדב"ר פ"כ, כב. תנחומא בלק טז.
- 12) ראה ד"ה באתי לגני ה'תשי"א (לעיל ע' רסג ואילך).
- 13) כתובות יז, א. הובא בהמשך ההילולא פ"ה.

לפני זה) ועד שנקרא בשם סבא, וע"י עבודתו באופן של שטות דקדושה שלמעלה מטו"ד נתעלה עוד יותר, אהני לי' שטותי'.

ג) **והנה** ידוע¹⁴ שהציווי ועשו לי מקדש הוא גם על המקדש, בית ראשון בית שני, וגם ביהמ"ק השלישי שיבנה במהרה בימינו. ומזה מובן, דכמו שהמשכת עיקר שכינה במשכן היתה ע"י העבודה שלמעלה ממדידה והגבלה, שטות דקדושה שלמעלה מטעם ודעת, עד"ז הוא בנוגע להמשכת עיקר שכינה בביהמ"ק, שזה נעשה ע"י העבודה דשטות דקדושה שלמעלה ממדידה והגבלה. דע"י מעשינו ועבודתינו במשך זמן הגלות באופן דשטות דקדושה שלמעלה מטעם ודעת, עי"ז ועשו לי, עשיית ביהמ"ק השלישי שיבנה במהרה בימינו, שיהי' נעלה עוד יותר מהמשכן וביהמ"ק הא' והב', מקדש אד' כוננו ידיך¹⁵.

ד) **וזהו** מה שישראל נק' בשם צבאות הוי"ו¹⁶ במשך כל הדורות, דכאו"א מישראל הוא חייל בצבאות השם, שיוצא צבא למלחמה, לכבוש את העולם ולעשותו דירה לו ית'. וזה מה שישראל נק' בשם צבאות ה' (צבא דייקא) הוא להורות, שעבודתם צריכה להיות באופן שלא יתחשבו עם חשבונות שע"פ טו"ד, שטות דקדושה שלמעלה מטו"ד, בדוגמת צבא כפשוטו.

ה) **וממשיך** בהמארר¹⁷, דכמו שבמלחמה בגשמיות, בכדי לנצח את המלחמה מבזבז המלך את כל האוצרות שנקבצו במשך כמה שנים מדור אחר דור¹⁸, דהגם שע"ד הרגיל הנה לא רק שאין משתמשים בהם (אפילו לצורך גדול) אלא יתירה מזו, שהם כמוסים וגנוזים מעין כל רואה, ומ"מ בכדי לנצח את המנגד, הנה לא רק שמשתמשים בהאוצרות אלא שגם מבזבזים אותם, דבזבזו הוא למעלה מחשבון מדידה והגבלה, והטעם לזה הוא כי הנצח מושרש בעצם הנפש דשם (בעצם הנפש) אין שייך שום חשבונות, עד"ז הוא גם למעלה, שבכדי שצבאות ה' ינצחו את המלחמה, לכבוש את העולם ולעשותו דירה לו ית', נותנים להם בחי' האוצר שלמעלה, ולא עוד, אלא שנתנית האוצרות להם באופן דבזבזו, למעלה מחשבון. והגם שגם בנתינה (ע"ד הרגיל) אמרו¹⁹ כל הנותן בעין יפה נותן, הרי גם "עין יפה" הוא תואר של מדידה והגבלה, משא"כ כשהנתינה היא באופן דבזבזו, אין בה הגבלות. והטעם על זה (שבכדי שהצבאות ה' ינצחו את המלחמה, נותנים להם את האוצרות ובאופן דבזבזו) הוא, כי שרש הנצח הוא בפנימיות הכתר²⁰, דשם (בפנימיות

14 ראה רמב"ם ריש הל' בית הבחירה.

15 פרשתנו טו, יז. ובמכילתא ופרש"י עה"פ. וראה לקו"ש חל"א ע' 77 ואילך. וש"נ.

16 בא יב, מא. וראה בהמשך ההילולא פ"י.

17 פ"א ואילך. וראה גם ד"ה בעצם היום הזה פר"ת. וראה בכ"ז גם ד"ה צדקת פרונונו בתו"ח פרשתנו (שכב, א ואילך [בהוצאה החדשה — ח"א רכא, סע"ב ואילך]). אוה"ת פרשתנו ס"ב (ע' תערב). ד"ה צדקת

פרונונו תרפ"ט ס"ו (סה"מ קונטרסים ח"א לו, ב).

18 וצריך ביאור בפירוש ענין זה ("מדור אחר דור") בהנמשל למעלה. ואכ"מ.

19 ב"ב נג, א. וש"נ.

20 המשך ההילולא ספ"ז.

הכתר) אין שייך שום חשבונות. והגם שנתנית האוצרות ובאופן דבזבוז היא ע"י השרים ומפקדי המלחמה, נשיאי ישראל שבכל דור, עד לנשיא דורנו בעל ההילולא, הרי עיקר הכוונה בזה הוא שהאוצרות יומשכו ויותנו להאנשי חיל, צבאות הוי', שעל ידם נעשה הנצחון בפועל²¹. וזהו גם מה שהנצחון שיהי' ע"י העבודה דצבאות ה' (בביהמ"ק השלישי) הוא נצחון נצחי (הוי' ימלוך לעולם ועד²²), דמכיון שהנתנית כח על עבודתם היא מפנימיות הכתר, דבפנימיות הכתר אין שייך ענין השינויים, לכן גם העבודה דהצבאות ה' היא בתוקף חזק בלי שינויים, ובמילא גם הנצחון שע"י העבודה הוא נצחי שאין שייך בו הפסק ושינוי.

ו) **וממשיך** בהמאמר בפרק ח"י (הפרק שלומדים בשנה זו²³ בפעם השני, כפלים לתושי²⁴), דביאור הענין (ששרש הנצח הוא בפנימיות הכתר) יובן ע"פ מ"ש²⁵ וגם נצח ישראל לא ישקר ולא ינחם כי לא אדם הוא להנחם, דזה שנצח ישראל לא ינחם הוא לפי ששרש הנצח הוא בכחי' לא אדם. דענין ניחומין וחרטה שייך רק בכחי' אדם. והטעם על זה הוא, כי אדם הוא מוחין ומדות, היינו מדות שע"פ שכל ושכל השייך למדות, ולכן שייך בו שינוי, דמכיון שהמדות דאדם הם ע"פ שכל, לכן, כשנעשה שינוי בהשכל משתנים המדות. ועד"ז הוא גם ברצון שלמעלה מהשכל, שגם הוא בכלל ציור אדם, מוחין ומדות. דברצון יש המדות שבו והטעם שבו, טעם כמוס. ומכיון ששכל (גם טעם כמוס) הוא דבר המשתנה, לכן, כשנעשה, שינוי בטעם הכמוס, משתנה הרצון (מדות שברצון). דכל זה הוא בחיצוניות הרצון, שדוגמתו למעלה הוא חיצוניות הכתר. משא"כ בפנימיות הכתר, דאין שם בחי' מדות ולא טעם כמוס, אין שייך שם ענין הניחומין וחרטה. ויש לומר, דזה שמוסיף בהמאמר דאין שם בחי' מדות [אף שענין הניחומין וחרטה הוא ע"י השינוי שנעשה בהטעם, וזה שבפנימיות הרצון (הכתר) אין שייך ניחומין וחרטה הוא, לכאורה, מצד זה דאין שם טעם כמוס] הוא, כי עי"ז מובן יותר הענין דלא אדם הוא להנחם. דלא רק שבפנימיות הכתר אין סיבה לענין הנחמה והשינוי [דברצון שיש לו טעם, מכיון שטעם הוא דבר המשתנה, הרי שינוי הטעם הוא סיבה לשינוי הרצון, משא"כ רצון שלמעלה מהטעם אין סיבה שישתנה], אלא יתירה מזו, שאינו גם בגדר שינוי. דבבחינת המדות, מכיון שבמדות ישנם ב' קוין, חסד ודין, שייך שיהי' שינוי מחסד לדין ומדין לחסד, משא"כ בפנימיות הכתר, דאין שם בחי' מדות,

21) כמבואר בהמשך ההילולא ספי"א. רפי"ט.

22) פרשתנו טו, יח.

23) כהמנהג שנקבע אצל כו"כ ללמוד פרק מעשרים הפרקים* של ההמשך ע"פ סדר (גם) דשנה אחר שנה. ולאחרי שנשלמו עשרים השנים הראשונות (ה'תשי"א-ה'תש"ל), מתחילים המנין דעשרים שנה השניות, בעשרים פרקים אלו, כל שנה פרק אחד.

24) ראה איוב יא, ו. שמו"ר פמ"ו, א.

25) שמואל"א טו, כט.

היינו שהוא למעלה מציור קוין, דלית שמאלא בהאי עתיקא²⁶ (כמובא בהמאמר), הרי אין שייך כלל שישתנה לדין (שמאל), מכיון דשם לית שמאלא²⁷, וכולא ימין²⁶. וזהו מ"ש וגם נצח ישראל גו' לא ינחם כי לא אדם הוא להנחם, הנצח ישראל הוא בבחי' לא אדם, פנימיות הכתר²⁸. וכדאיאת בזהר²⁹ עה"פ³⁰ הנה לא ינום ולא יישן שומר ישראל, שהוא בחינת עין אחת (שלמעלה משתי עינים³¹), עין אחת דעתיקא, דבבחינה זו אין שייך שינה, עינא פקחא דלא נאים.

ז) והנה הגם שעתיק הוא למעלה מציור אדם (למעלה מקוין), מ"מ, מזה שהענין דעתיק (למעלה מקוין) בא בהמאמר בהמשך למה שמבואר לפנ"ז (באותו הפרק) הענין דאדם (שאדם הוא מוחין ומדות), היינו, דענין עתיק (עתיק מלשון נעתק ונבדל³²) הוא שנעתק מציור אדם, מובן מזה שגם עתיק יש לו שייכות לבחי' אדם. ויתירה מזו, דמזה שמבאר (בתחלת הפרק) הענין דאדם גם באדם התחתון, מובן, דענין עתיק שייך גם לאדם התחתון, דהגם שעתיק הוא דרגא תחתונה שבא"ס, כדאיאת בע"כ³³, מ"מ, הוא שייך גם לאדם התחתון כנ"ל. וענין זה (שעתיק שייך גם לאדם התחתון) הוא לא רק בבחי' עתיק יומין, אלא גם בעתיק (סתם). דהגם שעתיק (סתם) הוא למעלה מעתיק יומין³⁴, דפירוש עתיק יומין הוא שנעתק מיומין, היינו שיש לו שייכות ליומין אלא שנעתק מהם, משא"כ עתיק (סתם) הוא למעלה מיומין³⁵, מ"מ, מכיון שנקרא בשם עתיק, דפירוש עתיק הוא שנעתק, בהכרח לומר, שישנו ענין שממנו הוא נעתק. ולהעיר מהמבואר בלקוטי לוי"צ³⁶ שקו"ט בענין בחינות אלו עתיק יומין ועתיקא דעתיקין וכו', דהשקו"ט שם שייך להמבואר לעיל. עיי"ש. ומזה שמבאר בהמאמר הענין דאדם גם באדם התחתון, מובן, שהענין שעתיק נעתק ממנו, היינו שיש לו איזו שייכות אליו, הוא גם באדם התחתון. ויתירה מזו, דענין זה (שעתיק שייך גם לאדם התחתון) הוא בכל הדרגות דעתיק, גם בפנימיות עתיק, דהגם שבנוגע לפנימיות עתיק מבאר הצ"צ שהוא בחי' א"ס ממש³⁷, ו"עד שהוא נקרא עצמותו ית"כ³⁸, מ"מ מכיון שנקרא בשם עתיק שפירושו נעתק, בהכרח שיש ענין שממנו הוא נעתק, שבענין זה נכלל (כנ"ל) גם אדם התחתון.

(26) זח"ג קכט, א (באדר).

(27) הביאור ב"לית שמאלא" ו"כולא ימינא" — אף שמכיון שעתיק הוא למעלה מקוין הרי אין בו לכאורה

גם קו הימין — ראה תו"ח וירא קיד, א ואילך.

(28) ראה גם תו"א יתרו עב, ג. ד"ה באתי לגני תשכ"ח ס"ד ואילך (לעיל ס"ע שט ואילך).

(29) ח"ג קכט, ב. וראה שם באד"ז רפט, א.

(30) תהלים קכא, ד.

(31) ראה לקו"ת ראה כד, ג. אוה"ת לתהלים (יהל אור) ע' קכב. סה"מ עזר"ת ע' סה. סה"מ קונטרסים

ח"ב רפב, ב ואילך. סה"מ אדיש ע' 24. 47 ואילך.

(32) תו"א צח, רע"ג. לקו"ת ר"ה סא, ג. דרמ"צ לט, א. סה"מ תרנ"ח ע' קצט. ובכ"מ.

(33) שער דרושי אבי"ע פ"א.

(34) ראה גם אוה"ת שבועות ס"ע פה. המשך תער"ב ח"ג ע' א'תלט.

(35) סה"מ תרנ"ב ס"ע לח.

(36) לזח"ג נשא (אדר" קלה, א) ע' שנט ואילך. ולהעיר מהשקו"ט ובכמה דרגות דאתקן ולא אתקן

שנאמר בעת"י. וצ"ע איך להתאים להמבואר בכהנ"ל דבפני הכתר אין שינוי.

(37) אוה"ת שלח ע' תרכב.

(38) אוה"ת לך תשכח, א. וראה אוה"ת על מארז"ל וענינים ע' רפו. המשך תער"ב ח"א פט"ו.

(ח) **וכן** מובן גם ממ"ש אדמו"ר האמצעי בתורת חיים³⁹ בביאור הענין דעתיק שלמעלה מקוין (עין אחת שלמעלה מהתחלקות חו"ג), שמקדים⁴⁰ ענין התחלקות חו"ג שמצד המוחין (הקוין דחו"ג שבבחי' אדם), ושמצד המוחין אפשר שאותה הסברא תשתנה ותתהפך (וכמה פעמים) מזכות לחוב ומחוב לזכות (ענין נחמה ושינוי שבבחי' אדם), ושענין זה שבבחי' אדם (ענין ההתחלקות דחו"ג וענין הנחמה ושינוי) הוא גם באדם התחתון, ויתירה מזו, שכל זה מבואר שם עה"פ⁴¹ ויאמר ה' גוי' ארדה נא ואראה הכצעקתה (דסדום), הירידה דאדם העליון לראות צעקתה דסדום [שמזה מובן, שגם הדוגמא לזה מאדם התחתון הוא גם כמו שהוא נמצא במצב ירוד ביותר], ולאחרי הקדמה זו בא הביאור בענין עתיק, היינו דענין עתיק הוא שנעתק מבחינה זו דאדם שמבאר לפנ"ז, דמזה מובן, שענין עתיק שייך גם לאדם התחתון, גם כמו שהוא במצב ירוד ביותר. וכן מובן גם ממה שמבאר אדמו"ר מהר"ש בהמשך מים רבים⁴² בענין השינוי שנעשה ע"י וירח את ריח הניחוח אחר המבול⁴³, וענין עתיק הוא שנעתק מזה. ועוד ענין בזה, שבמים רבים שם, בהמשך הענין דעתיק, מבואר (לא רק בענין קוצו של יו"ד, ואפילו לא רק בענין יו"ד, אלא גם) בענין ה' דשם הוי'. וכן מובן ממ"ש אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע בהמשך תער"ב⁴⁴ דעתיק לשון זקן⁴⁵ לפי שבחי' עתיק (שאיין בו שינויים) הוא דוגמת זקן כפשוטו [דכמו שזקן אינו מתפעל (ומשתנה) מדבר שנגד רצונו, עד"ז הוא בעתיק, שאין שייך בו התפעלות ושינוי], דמזה שמדמה עתיק לזקן כפשוטו (שבאדם התחתון). מובן שזהו ענין טבעי שעתיק שייך באדם התחתון. ויתירה מזו, דזה שעתיק שייך לאדם התחתון הוא גם לנער (וגם לפני זה), מכיון שאז בכחו להיות זקן [ועד שע"י אופן ההנהגה בנערותו, תהי' כן (במילא) גם ההנהגה בזקנותו, כמ"ש⁴⁶ חנוך לנער גוי' גם כי יזקין לא יסור ממנה], ואינו אלא מחוסר זמן.

(ט) **ויש** להוסיף, דעיי"ז שהנשיאים ועד כ"ק מו"ח אדמו"ר בעל ההילולא כתבו וביארו ענינים הנ"ל שיהי' מובן שהענין דעתיק שייך לאדם התחתון, הנה עיי"ז ניתוסף עוד יותר בהנתינת כח לכאו"א שיהי' לו שייכות להענין דעתיק, ובכל הדרגות שבו, עד לפנימיות עתיק. ובפרט ע"פ הידוע בנוגע לאדמו"ר הזקן⁴⁷, דמזה מובן שכן הוא בהנשיאים שלאחריו, ממלאי מקומו, דבעת שאמר או כתב ע"ד איזה ענין ומדריגה, הנה לא זו בלבד שהוא עצמו הי' אז במצב זה, אלא שגם פעל גם על החסידים.

(39) וירא — ד"ה ארדה נא הב' פ"ז ואילך.

(40) ראה שם פ"ט ואילך. פי"ד ואילך.

(41) וירא יח, כא.

(42) תרל"ו — פ"ו.

(43) נח ח, כא.

(44) ח"ג ע' אשסח ואילך.

(45) שעתיק פירושו זקן — מובן גם מהכתוב (ומפרשים להניאל ז, ט) ועתיק יומין גוי'. והחידוש שבתער"ב

שם, שגם הענין דעתיק שאינו משתנה (דענין זה הוא בעיקר בעתיק סתם שלמעלה מעתיק יומין) נקרא זקן. ויתירה מזו, דענין זה בעתיק (שאינו משתנה) מקשר עם זקן כפשוטו.

(46) משלי כב, ו.

(47) ס' השיחות תורת שלום ע' 86.

יו"ד) **יובן** זה (השייכות דעתיק לאדם התחתון) ע"פ תורת הרב המגיד⁴⁸ על מרז"ל⁴⁹ דע מה למעלה ממך, דכל מה שלמעלה הכל הוא ממך. ופירש אדמו"ר הזקן⁵⁰, דזה מה שכל מה שלמעלה הכל הוא ממך, הוא רק שע"י עבודת האדם נעשה תוספות אור, וכי"ב, אלא) שהמציאות שלמעלה נעשית ע"י עבודת האדם. והנה מלשון הרב המגיד "שכל מה שלמעלה הכל הוא ממך" מובן שזהו לא רק בנוגע לספירות אלא גם בנוגע לעתיק [ואדרבה, מכיון שעתיק הו"ע עיקרי, הרי בנוגע לעתיק זהו ביותר], וגם בנוגע הענינים שלמעלה מעתיק. והענין הוא, דכל הענינים שלמעלה, התהוותם היא יש מאין. ולא רק הענינים שאחרי הצמצום, שנתהוו ע"י הצמצום, אלא גם הענינים שלפני הצמצום, גם האורות הכי נעלים, מכיון שהם ענין שאינו עצמות, הרי נתהוו מהעצמות. ובלשון הרמב"ם⁵¹, שכל הנמצאים [נדבכל הנמצאים נכללו גם אורות הכי נעלים] לא נמצאו אלא מאמתת המצאו. דאמיתת המצאו הוא העצמות, שמציאותו מעצמותו ואינו עלול מאיזה עילה שקדמה לו ח"ו⁵², וממנו נמצאו (נתהוו) כל הנמצאים. ואופן התהוותם מהעצמות הוא ע"י עבודת האדם. והטעם לזה הוא, כי כל הענינים שלמעלה, הם בבחי' ירידה מאור פניו ית"ש⁵³ (ואין בהם עלי' מצד עצמם), וכוונת הירידה היא בכדי שיהי' התהוות עוה"ז התחתון, שאין תחתון למטה ממנו, שבו דוקא (בעוה"ז), ע"י עבודת האדם, מתחיל ענין העלי'. ועי"ז נשלמה הכוונה דהתהוות הענינים שלמעלה, שגם בהם נעשה עלי'⁵⁴. ולכן, ההתהוות דכל הענינים שלמעלה, מה שהם מתהווים תמיד מאין ליש, כתורת הבעש"ט הידועה⁵⁵ שהתהוות היא תמיד בכל רגע ורגע, היא ממך, ע"י עבודת האדם.

יא) **ועפ"ז** יובן גם מה שמבאר הצ"צ⁵⁶ עה"פ⁵⁷ כי א"ל דעות הוי' ולא נתכנו עלילות, דהקרי הוא ולו בוא"ו, והכתיב הוא ולא באל"ף, דדעות לשון רבים הם דעת עליון ודעת תחתון, דדעת תחתון יש בו התחלקות חו"ג משא"כ דעת עליון הוא למעלה מהתחלקות, כי ד"ע הוא בעתיק שאין שם דין. וענין ולא באל"ף ולא בוא"ו הוא בשתי דיעות אלו. ולו בוא"ו הוא בדעת תחתון, ששם נתכנו עלילות, ולא באל"ף הוא בדעת עליון, דשם לא נתכנו עלילות, שאין מעשה בנ"א (עלילות) נוגע שם. ומבאר שם⁵⁸, דבאמת הקרי והכתיב הכל אחד. ויש לומר הכוונה בזה, שמכיון שגם עתיק שלמעלה מקוין נעשה ע"י עבודת האדם (כנ"ל), לכן גם הענין

48 לקו"א שלו (הוצאת קה"ת) סקצ"ח. או"ת שלו קיב, ב.

49 אבות פ"ב מ"א.

50 ראה ס' השיחות תש"ד ע' 23. וראה ד"ה פדה בשלום תשל"ח סעיף ג (לעיל ע' קמד) ובהערות שם.

51 הלי' יסוה"ת בתחלתם.

52 אגה"ק ס"כ (קל, ריש ע"ב). — ולהעיר אשר כ ר"ת כתר ועשרים בגימטריא כתר (כנ"ל בשוה"ג

להערה 23).

53 תניא פל"ו (מה, ב). וראה בארוכה סה"מ תרנ"ח ע' ל ואילך.

54 וראה סה"מ שם ע' לג.

55 הובאה בשעהיוה"א פ"א.

56 אוה"ת נ"ך ס"ע כה ואילך.

57 שמואל-א ב, ג.

58 אוה"ת שם ריש ע' כו.

דולא נתכנו (ולא באל"ף) שייך לאדם, גם לאדם התחתון, ולו נתכנו (ולא בוא"ו). ויש לקשר ענין זה (החיבור דדעת עליון שבבחי' לא אדם עם דעת תחתון שבבחי' אדם) עם זה שמבאר הצ"צ שם⁵⁹ בפירוש א"ל דעות הוי', דא"ל הוי' מחבר שתי הדיעות. ויש לומר, דזהו גם מה שעבודת האדם היא בכלל בג' הענינים דסור⁶⁰ מרע ועשה טוב בקש שלום⁶¹ [דמכיון שאדם הוא בצירור ג' קוין, לכן גם עבודתו היא בג' קוין], דב' הקוין דסור מרע ועשה טוב שייכים לשתי הדיעות⁶², והעבודה דבקש שלום [דשלום הוא תורה⁶³, קו האמצעי] הוא החיבור דשתי הדיעות, החיבור דלא אדם עם אדם. וגם ענין זה שייך להאדם, מכיון שזה נעשה ע"י עבודתו.

יב) והנה, כאמור לעיל, דע"י שהנשיאים גילו לנו כל זה, ניתוסף עוד יותר בהנתינת כח לכאו"א מהצבאות הוי' [ובפרט צבאות הוי' דדורנו זה, דור השביעי מאדמו"ר הזקן, ודור התשיעי מהבעש"ט, ומיד נעשה דור זה (דור האחרון דהגלות) דור הגאולה, דור העשירי שהולך לקראת משיח צדקנו], שעבודתו תהי' בתוקף בלי שינויים (מכיון שכאו"א מישראל שייך לעתיק שאין שייך בו שינוי), דהגם שעבודת האדם צריכה להיות בג' קוין (סור מרע ועשה טוב בקש שלום) מ"מ צריך שיהי' בזה התוקף שמצד עתיק שלמעלה מקוין (ע"ד שנת"ל בענין החיבור דאדם עם לא אדם). ובפרט ביום ההילולא, שאז, כל מעשיו ותורתו ועבודתו (של בעל ההילולא) הם בגילוי, ובאופן דפועל ישועות בקרב הארץ⁶⁴, שגם בקרב הארץ (בערות הארץ)⁶⁵ נמשכים ומתגלים הישועות שלמעלה מהשתלשלות, ובפרט שמיים ההילולא באים תיכף לש"ק ונמצאים עתה בזמן דמנחת שבת, רעוא דכל רעיון (בחי' עתיק), שאז מיתוסף עוד יותר בהנתינת כח לכאו"א מבנ"י, צבאות הוי', לעבוד עבודתו בתוקף בלי שינויים, שע"י נמשך עיקר שכינה בתחתונים, כמו שהי' בתחלת הבריאה, ועוד יותר, דהגם שגם בתחלת הבריאה כתיב⁶⁶ תולדות מלא⁶⁷, עולם על מילואו נברא⁶⁸, הרי אלה תולדות פרץ⁶⁹, תולדות מלא⁶⁷, הוא למעלה יותר מתולדות מלא שבתחלת הבריאה, ועד שיהי' גם הגילוי דפנימיות עתיק, שזה יהי' דוקא לע"ל⁷⁰, בגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, בקרוב ממש.

59) ראה שם ע' כד. ע' כח.

60) תהלים לד, טו.

61) ראה לקו"ת בלק ד"ה מה טובו (עג, ב ואילך).

62) ראה אוה"ת שם ע' כז (ע"פ לקו"ת ר"פ פקודי) דרש מ"ע הוא בוא" (לו בוא"ו) ושרש ל"ת הוא

בע"ק (ולא באל"ף).

63) ראה לקו"ת בלק שם עד, א. ובכ"מ.

64) אגה"ק סי' כח (קמח, א).

65) בארץ מצרים (מקץ מב, ט) — שנאמר בו "בקרב הארץ" (וארא ח, יח. וראה ראב"ע שם).

66) בראשית ב, ד.

67) ב"ר פי"ב, ו.

68) שם פי"ד, ז. פי"ג, ג.

69) רות ד, יח.

70) פע"ח שער הק"ש פט"ו. הובא בלקו"ת שה"ש בסופו.